

SHRnutí STANOVISKA OMBUDSMANKY UK

PODNĚT č. 2/2025

Předmět:

Podavatel se obrátil na ombudsmanku UK v záležitosti příspěvku na sociálních sítích, jehož autorem je akademický pracovník UK. Podavatel rozporuje komunikační styl autora příspěvku, absenci zdrojů a oprávněnost zveřejnění osobních údajů.

Vyhodnocení podnětu:

V předmětném podnětu je možné identifikovat několik rovin.

- (1) Údaje osobní povahy byly **publikovány v příspěvku na sociálních sítích, který je zjevně soukromý**, tzn. není to účet, který by se prezentoval jako účet součásti, ve které je autor příspěvku zaměstnán. Tento aspekt je do určité míry významný. V civilní pozici akademik **nemá povinnost podkládat své názory studiem**. Z pohledu laické veřejnosti však může být takový projev vyhodnocen jako úsilí **prosadit vlastní názor vůči veřejnosti skrze svoji odbornost** a skutečnost, že se jednalo o soukromý účet na sociálních sítích, tak nemusí být v tomto případě směrodatná.
- (2) Co se týče zveřejněných údajů, je podstatné, zda tyto **vedou k identifikaci konkrétních osob**, tj. zda je zřejmé, o jaké osoby se jedná. **Pravděpodobnost, že došlo k zásahu do osobnostních práv osob**, o nichž údaje byly zveřejněny, jakkoli jsou tyto osoby identifikovatelné či nikoli, neboť se dá předpokládat, že samy tyto osoby se těmito údaji ztotožní, **je vysoká**. Pokud jde o **rozsah újmy** způsobené zásahem do osobnostních práv a ochrany soukromí, bude dále podstatné, **pro jaký okruh adresátů byly** (a možná i budou, vzhledem k možnému dalšímu šíření příspěvku, které se nedá v prostředí internetu odhadnout), **skrze zveřejněné osobní údaje konkrétní osoby identifikovatelné**. Čím větší okruh osob, které přijdou se zveřejněnými osobními údaji do kontaktu, bude schopno člověka identifikovat, tím bude rozsah újmy do jeho osobnostních práv větší.
- (3) Doba, kdy byly údaje od osob pořízeny, je rovněž podstatná pro určení rozhodné právní úpravy. Souhlas s poskytnutím osobních údajů je právním úkonem/právním jednáním, **jehož platnost se posuzuje podle právní úpravy platné a účinné ke dni, kdy byl učiněn**. Vedle toho je doba, kdy byly údaje poskytnuty, rozhodná i z hlediska toho, jaká právní úprava na ochranu osobních údajů (ochranu soukromí a zpracování osobních údajů) na situaci dopadala a jaká interní pravidla instituce platila v rozhodné době.

Bez konkrétního časového určení poskytnutí osobních údajů lze nicméně v obecné rovině poukázat **na aspekty a podmínky, které by měly platit za všech okolností**:

- a) souhlas s poskytnutím osobních údajů musí být **svobodným projevem vůle** – je evidentní, že osoby, které měly poskytovat údaje, se nacházely v situaci, ve které

nemusi být ve svém rozhodování svobodné. Takový souhlas, kdy jedna ze stran je vůči té druhé v nadřazeném postavení (například ve vztahu zaměstnavatel – zaměstnanec, pedagog – student), není považován za platně udělený. V prostředí, kde vzniká nerovnováha mezi subjekty, jsou většinou **aplikovány jiné právní důvody zpracování**, jako např. plnění stanovené právní povinnosti, oprávněný zájem, veřejný zájem;

- b) souhlas se uděluje pro **určitý a jasně vymezený účel, na určitou dobu a pro určitou osobu**, přičemž poskytnutý údaj (není-li naplněn jiný zákonný důvod) nelze pro jiný účel použít – i kdyby byl v tomto případě souhlas projeven svobodně, nelze si představit, že by mohl být udělen **pro jiné než výzkumné účely**, přičemž byl-li pořizován autorem příspěvku při výkonu práce, nelze si představit, že by měl být udělen jiné osobě, než je daná součást. Jinak řečeno, lze si představit souhlas pro výzkumné účely projevený ve prospěch součásti k rukám zaměstnance, **nikoli však souhlas udělený pro privátní účely zaměstnance**. Je třeba dále vnímat, že **zveřejnění osobního údaje představuje další účel zpracování (vedle jeho poskytnutí)** a i pro tento účel je třeba disponovat platným souhlasem;
- c) existenci právního důvodu pro zpracování osobních údajů vždy prokazuje **ten, kdo údaje příslušným způsobem zpracoval**, tzn. pokud autor příspěvku tvrdí, že **má platný souhlas k takovému užití, musí jej být schopen prokázat**. Není-li tomu tak, platí, že souhlas nemá;
- d) budeme-li předpokládat, že v době poskytnutí osobních údajů **nebyl žádný pokyn k takovému počínání zaměstnanců součásti**, bylo by možné zneužití postavení pro účely poskytnutí osobních údajů za soukromými účely považovat za **porušení pracovní kázně**. Zákonná úprava předpokládá objektivní lhůtu 1 roku pro využití skutku;
- e) pokud by takový pokyn byl, eventuálně by osobní údaje byly pořizeny v rámci výzkumné studie, **pak je porušením pracovní kázně jejich zveřejnění na soukromém účtu**, tzn. jejich "odcizení" a použití mimo studii;
- f) zveřejnění osobních údajů je možné považovat za **porušení pracovní kázně** i z toho hlediska, že se dotýká **zájmů zaměstnavatele ve smyslu jeho důvěryhodnosti a vážnosti** – fakticky se tím vytváří nepříznivá reputace založená na neetických praktikách zaměstnanců daného poskytovatele;
- g) pokud by v důsledku jednání autora příspěvku vznikla součásti škoda, lze mu ji **předepsat k úhradě**. Vedle toho je možné zaměstnanci vytknout i porušení pracovní kázně v těch případech, kdy zaměstnavatel dodrží 2 měsíční subjektivní lhůtu (2 měsíce ode dne, kdy se dozvěděl, že k porušení povinností došlo) a 1 roční objektivní lhůtu (1 rok ode dne, kdy k porušení povinností došlo);
- h) dotčené osoby mohou případně **požadovat náhradu nehmotné újmy způsobené zveřejněním osobních údajů**.

Lze uzavřít, že **posuzovaný případ má několik rovin**, a to například etickou, pracovněprávní, lidskoprávní a rovinu zpracování osobních údajů. **S vysokou pravděpodobností**, i když bychom neuvažovali pohled zpracování osobních údajů, lze tvrdit, že výše popsaným jednáním

autora příspěvku **bylo zasaženo do osobnostních práv dotčených osob**. Osobnostní práva (kromě dalších také právo na **soukromí** a právo na **informační sebeurčení** – právo jedince samostatně rozhodovat o tom, jaké informace o něm mají být šířeny) jsou jako **veřejná subjektivní práva zaručena Listinou základních práv a svobod**. Ochrana podoby a soukromí také byla a je pod ochranou občanského zákoníku. Nadto je třeba doplnit, že ochrany osobnostních práv je možné se domáhat i po smrti dotčené osoby.

Z výše uvedeného a v rámci roviny zpracování osobních údajů dále plyne, že i kdyby byl souhlas poskytovateli služeb platně udělen, nejspíše se tak mohlo stát za účelem poskytnutí osobních údajů pro výzkumné účely součásti a nikoli za účelem zveřejnění na soukromém účtu na sociálních sítích zaměstnance. V tomto kontextu by **osobní údaje byly použity (zveřejněny) v rozporu s účelem**, pro který byly pravděpodobně poskytnuty a jiný ze zákonných důvodů pro jejich zveřejnění by autorovi příspěvku nesvědčil. Ke zveřejnění osobních údajů by tak **nesvědčil žádný právní titul**.

Navržená doporučení:

Na základě výše uvedeného stanoviska doporučuje ombudsmanka, aby vedení dané fakulty zvážilo uplatnění adekvátních pracovněprávních opatření vůči zaměstnanci. Dále aby zvážilo osvětu pracovníků stran etických a právních aspektů možného zásahu do soukromí osob v rámci diskuse nad společenskými tématy.

Osobě, vůči které byl podán podnět, ombudsmanka doporučila, aby zvážila kroky, jimiž projeví přiměřené zadostiučinění všem, kterých se mohl obsah publikovaných příspěvků dotknout, nebo mít na ně nepříznivý dopad.

Datum vyhotovení vlastního stanoviska: 17. 3. 2025